

OLÁH JÁNOS

ÜRES LAPOK

El késtem.

A csöndben azt is hallani lehetett, ahogy a golyóstollak surrogva a papírt szelik.

A gúnyos megjegyzéseket, a harsány röhejt az iskolában jóval könnyebb volt elviselni, mint most, itt az ügybuzgalomtól meggörbedt hátak, a lesúnyt fejek hallgatását.

Mindenki gyűlölt mindenkit. Ezen a téren könyörtelenül érvényesült az egyenlőség máskülönben olyan hiábavalóan magasztalt eszméje. Az egyén nemcsak egyenlő volt a gyűlölete tárgyát képező másikkal, már-már azonos vele. Azt kellett éreznie, csakis a gyűlöletben különülhet el a többiektől, miközben éppen általa azonosult velük.

A parancsok, amelyek az élet legszemélyesebb titkait is áthatották, egy fensőbb világból szivárogtak lefelé. Más átjárás nem volt fent és lent között. Innen oda nem emelkedett föl, és onnan se merült le ide soha senki.

A terem sokszorosa volt az alagsori irodának, amelyben életem boldogabbik felet alighanem már letöltöttem, különben hasonlított rá. Én magam, mint minden többé-kevésbé fiatal ember természetesen a hátralévő időt reméltem boldogabbnak. A jövőtől életem jobbra fordulását vártam. Sejtelmem sem volt róla, az idő annál szűkmárkúbb, minél inkább fogyatkozik.

Zümmögő fénycsövek fehérszürke, egyszerre ismerős és ismeretlen erőterébe kerültem. Az idő érvényét veszítette. Nem az időérzésem mondta fel a szolgálatot, maga az idő vált érzékelhetetlen né.

Soha, sehol és semmikor nem láttam együtt egyszerre ennyi szürkét. Szürke volt a falakon karnyújtásnyi magasan végigfutó olajfestés, a deszkából kiképzett apró boxok, a nyekergő, kényelmetlen műanyag székek, az írópultok, az aljzat műanyagborítása, az ablakok keretei, a redőnyök rovátkái, a szellőztető berendezés rácsa, az örök uniformisa, talán még a levegő is.

Oktalan jókedvem támadt. Énekelni szerettem volna, mint Papageno. Igen, egyedül egy olyan cifrán bugyborékoló ária fejezhetné ki a lelkiállapotomat, amelyet csak Mozart volt képes kiötlölni gátlástalanul életvidám alakjainak jellemzésére.

Egy kisablak előtt kellett elhaladnom. Semmi se indokolta, mégis büntudatot éreztem. Észrevétlenül próbáltam továbbállni, osonva, mintha rosszban sántikálnék. Zavaromban felrúgtam a szeméttartót. Lahajoltam, hogy összeszedegessem a kiszóródott almacsutkákat, cigarettacsikkeket.

Az ablak túloldalán könyöklő hölgy vizsla tekintetét a hátamban éreztem, mégis sikerült rendbe tennem a szeméttartót. Főlegyenesedtem. A gyermetegen kövérség, szemüveges arc bizalmat ébresztett bennem. Akár egy gyóntató pap. Csaknem elérzékenyülve vettem kézhez a lepecsételt, üres papírt, de a tekintetemet elfordítottam.

A hivatalnokok semleges modort, és ugyanolyan uniformist viseltek, az arckifejezésük egyenarckifejezés volt, mérsékelt kövérségük egyen kövérség. Éppen ezért lepett meg az ablak mögötti nő furcsa, már-már érzékinek nevezhető elnézése. Mintha valami enyhe parfümillat is átszivárgott volna az ujjnyomfoltos üvegen. Nem tudtam, kihívó jeladás ez, vagy átlátszó csapda.

A személyzet nemcsak kellő tiszteletet, de kellő távolságtartást is várt az ügyfelektől. A mérték nem volt meghatározva. Egyeseket ez hajbókolásra ösztönzött, amit a hivatalnokoknak nem volt módjuk viszonzni még a hűvös udvariasság erejéig sem. Betegesen kerülték a kölcsönös kapcsolatteremtés minden lehetőségét. Állítólag elvtelen megalázkodást követeltek mindenkitől. Azonban gondosan vigyáztak rá, hogy ennek semmiféle látható jelét ne adják. Az önként megalázkodók azonban szívesen kerestek öngazolást e hiedelem terjesztésében, s kedvvel színezték ki - önkéntelenül a valószínűtlenség régióiba emelve így - a jelenséget.

Megszoktam, szinte megszerettem a sorbanállást. Hagyta, hadd reménykedjem: sose kerül rám a sor. Néha úgy látszott, van erre is esély. Most azonban nem állhattam sorba.

Biztos voltam benne, hogy annak az ablak mögött ülő valakinek, akit az imént csaknem sikerült félreismernem, vannak esendő pillanatai, de eszembe se jutott, meglesnem őket. Számtalan eséllyel kecsegtetett, mégis írtóztam a beavatottságtól.

Mintha előre eltervezett koreográfia építette volna fel, tartotta volna életben a rendszer sérthetetlenségének mítoszát, alakította volna a saját kényére az egyes személyek önkéntelen megnyilvánulásait, mintha nem erről a bolygóról származó lények birodalmába tévedtél volna, úgy kellett érezned magadat.

A késésemmel némi zavart okozhattam. A hölgy az ablak túloldalán alighanem egy ásítást nyomott el. Az ajka fölött, a füstszínű pihéken izzadság gyöngyözött. Ijedten kapta föl a kezét, hogy letörölje. Olyasmit láttam, amit nem lett volna szabad?

Kezemben a lepecsételt papírral az egyetlen üres írópulthoz botorkáltam. Leültem. Szemben s két oldalt paravánok fogták el a kilátást. A koponyámban konokul keringett

a zsibbadt fájdalom, akár egy befőttes üvegbe tévedt dongó. Kézbe vettem a madzagpórázon fityegő sárgaréz golyóstollbetétet. Azt reméltem, be van száradva. Rajzolgatni kezdtem. Csalódottan tapasztaltam, hogy a betét kifogástalan. Néhány kusza ákombákombra futotta a fantáziámból, mintha újra három éves lettem volna.

Szándékosan nem néztem körül, nehogy bárki azt higgye, segítségre számítok.

Nem a vágy, de nem is erőszak röpített a felismerhetetlen, egyszerre csábító-riasztó cél felé. Akár egy magatehetetlen beteg, aki nem tudja, a gyógyszerektől felbolydult álom hullámain, vagy a műtőfiúk rozoga kocsián ringatózik éppen, úgy lódtam a kijárat felé.

A papír galacsinná gyúrva hullott ki a kezemből, végig gurult a pulton, és leesett. A hivatalnok, ez már nem ugyanaz a nő volt, lehet, egyenesen férfi, utána mászott, majd kisvártatva fölmerült. Óvatosan kezdte bontogatni a zsákmányt, mintha levélbombát sejtett volna benne. Amikor sikerült kisimítania, felsóhajtott, de nem könnyebbült meg.

Fejcsóválva nézegette, aztán leemelt egy irattartót a polcról. Üres lapok, ez volt a gerincére írva. A tömpe ujjak briliáns szakértelemről árulkodva rejtették a felcímkézett fedél mögé a kisimított ívet, amelyről mintha az a kezdetleges rajz is, amire pedig biztosan emlékeztem, eltűnt volna közben.

Egy alig észrevehető, szégyenlős hunyorítás arra készítetett, hogy elhagyjam a termet. A hosszú, lejtős folyosó zegzúgos fordulói, a lengő-csapódó ajtók egy olajszagú gépházba vezettek. A falakon pára gyöngyözött. Valahol egy óriási gép spiráلتengelye forgott lassan, ráérősen. A visszhangban hideg, vízmélyi surrogás, s valamiféle azonosíthatatlan bűz üzenete sejtett.

Kerek, öntöttvas csatornafedő csapódott fel, s gurult végig kongva a betonpadlón. Húsboltszagú szél ömlött az arcomba. Mint a gyermekkori csordakút szája, rám lehelt a falánk, rossz szagú mélység. Máig sem tudom, sikerült-e átlépnem, ahogyan szándékoztam, vagy benne zuhanok fejjel lefelé azóta is.

